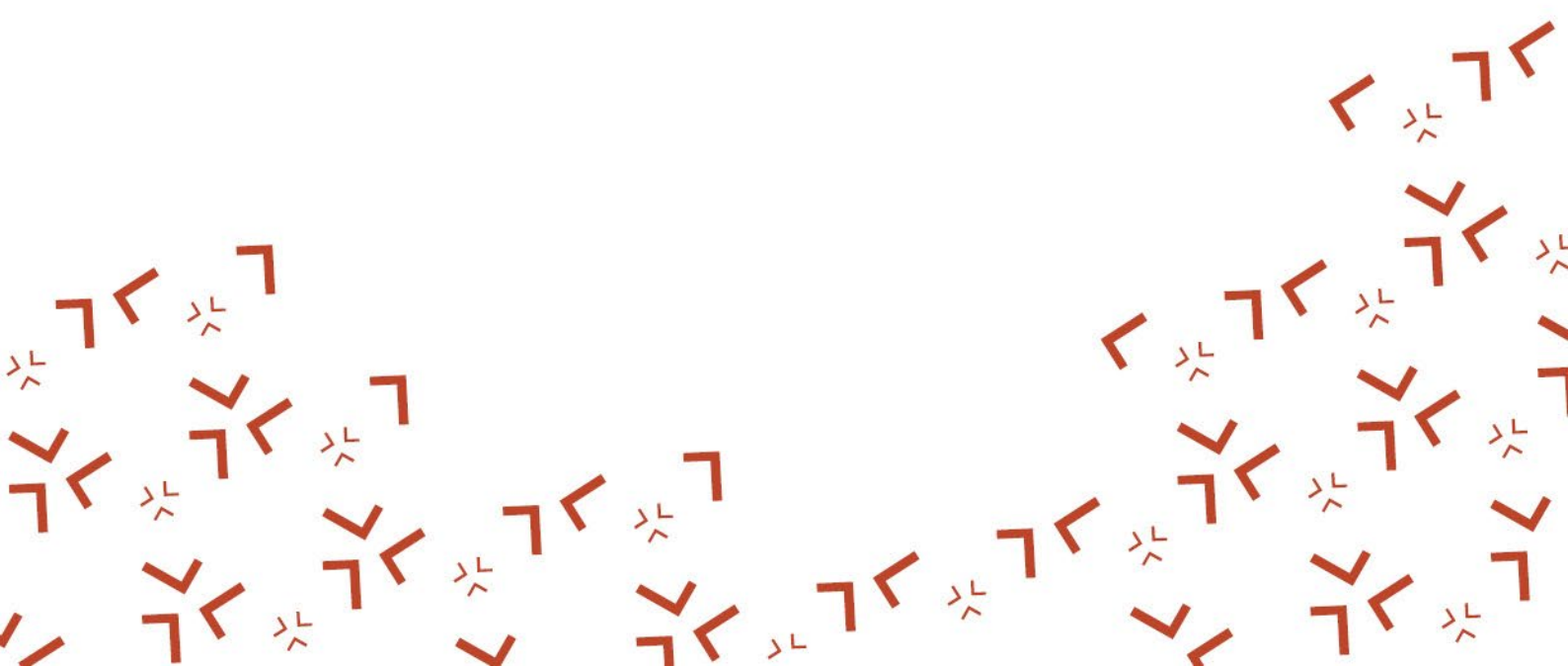


Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Majava, N. 2025. Isyyden äärellä – toiminnallisia menetelmiä isien kohtaamisen tueksi. Terveystieteitä, 58 (5), 28-29.





NOORA MAJAVA

Terveystenhoitaja (AMK), TtM, väitöskirjatutkija
Projektikoordinaattori, Mies, lapsi ja vanhemmuus -hanke 2023–2025
Hoitotyön lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu



Isyyden äärellä

– toiminnallisia menetelmiä isien kohtaamisen tueksi

”Isä istui mukana, mutta en ole varma, mitä hän ajatteli.” Tämä on tuttu ajatus monelle terveydenhoitajalle. Miten voisimme kohdata isät niin, että he todella kokisivat olevansa tervetulleita, arvostettuja ja tasavertaisia vanhempia?

Neuvolassa, perhevalmennuksessa tai vastaanotoilla isät ovat usein läsnä, mutta silti heidän ajatuksensa ja kokemuksensa voivat jäädä pimentoon. Aina kyse ei ole siitä, etteikö isälle annettaisiin puheenvuoroa tai siltä ei kysyttäisi kuulumi- sia. Usein isät itsekin epäroivät tuoda ajatuksiaan esiin, eivätkä avaudu, vaikka heil- tä kysyttäisiin.

Aiemmin isät nähtiin ensisijaisesti per- heen elättäjinä ja kurinpidon vastuuhenkilöinä, joiden osallistuminen lasten arkeen

oli vähäistä. Nykyään yhä useampi isä ha- luu olla mukana arjen rutiineissa, lasten kasvatuksessa ja arjen vastuissa alusta asti aina raskausajasta pikkulapsivuosiin ja nuoren aikuisuuden kynnykselle saakka. Isät ovat yhä useammin läsnä koululaisen arjessa, nuoren kasvun tukena ja mukana silloin, kun lapsi etsii paikkaansa maail- massa ja kasvaa kohti aikuisuutta. Isyys ei ole enää vanhemmuuden sivurooli, vaan it- senäinen, merkityksellinen ja omaleimai- nen tapa olla vanhempi. Tästä huolimatta

moni isä kokee jäävänsä palveluissa katvee- seen – sivustakatsojaksi, joka on paikalla, mutta ei aina tule kohdatuksi.

Miten voisimme kohdata isät niin, että he todella kokisivat olevansa tervetullei- ta, arvostettuja ja tasavertaisia vanhempia? Miten voimme rakentaa luottamuksellisen ilmapiirin, jossa isä uskaltaa puhua myös keskeneräisistä ajatuksistaan, huolistaan ja toiveistaan? Miten sanoitamme vanhem- muutta niin, että isä tunnistaa oman roo- linsa ja merkityksensä sekä kokee luonte-

vaksi kertoa terveydenhoitajalle omista ko- kemuksistaan? Millä tavoin voimme roh- kaista hiljaisempaa isää osallistumaan ja ja- kamaan näkemyksiään silloinkin, kun sa- nat eivät tule helposti? Näihin kysymyksiin tarjoaa vastauksia Isyyden äärellä -mene- telmäopas, joka tuo ammattilaisille konk- reettisia ja helposti käyttöön otettavia vä- lineitä isien kohtaamiseen, osallistumisen tukemiseen ja keskustelun herättämiseen eri palveluissa.

Neuvolassa, perhevalmennuksessa tai vastaanotoilla isät ovat usein läsnä, mutta silti heidän ajatuksensa ja kokemuksensa voivat jäädä pimentoon.

Isyyden äärellä -menetelmäopas koos- tuu kahdesta osasta: kuvakorteista ja ky- symyskorteista sekä niihin liittyvistä val- miista harjoituksista. Kortteja voi käyttää sähköisesti tai tulostaa. Kuvakortit tuke- vat keskustelua visuaalisin keinoin ja aut- tavat sanoittamaan kokemuksia, tunteita ja ajatuksia isyydestä konkreettisesti tai sym- bolisesti, jokaiselle omalla tavallaan. Kysy- myskortit auttavat syventämään keskuste- lua ja tukemaan isän pohdintaa vanhem- muudestaan yksilö- tai ryhmätilanteissa. Kysymyskortit on jaettu kolmeen teemaan isyyden eri vaiheiden mukaan: Minä isä- nä, Isäksi tuleminen ja Lapsen ja koulu- laisen isänä.

Hyödyt terveydenhoitajan työssä – esimerkkejä neuvolasta ja perhevalmennuksesta

Neuvolatyössä Isyyden äärellä -kortit so- veltuvat moniin erilaisiin tilanteisiin ai- na raskaudenaikaisista käynneistä pikku- lapsivuosiin asti. Vastaanotoilla kuvakor- tit voivat toimia luontevana keskustelun- avaajana ja tarjota vaihtoehtoisen tavan il- maista itseään, etenkin jos sanat ovat vähis- sä tai keskustelu muuten tuntuu vaikealta aloittaa. Valmiiden kysymyskorttien avulla terveydenhoitaja voi tukea isää oman van- hemmuuden pohtimisessa: omien koke- musten ja lapsuuden vaikutusten tunnis-

tamisessa, tulevaan synnytykseen ja isyy- teen valmistautumisessa sekä lapsen kas- vun ja kehityksen tukemisessa. Kysymy- set auttavat sanoittamaan tunteita, avaa- maan keskustelua ja vahvistamaan isän it- setuntemusta.

Perhevalmennus on yksi parhaista het- kistä kohdata tulevat isät jo ennen kuin lap- si syntyy. Valmennuksen aikana odottavat isät pohtivat tulevaa rooliaan, omia malle- jaan ja toiveitaan vanhemmuudesta. Isyy- den äärellä -korttien käyttö perhevalmen- nuksessa voi auttaa ryhmän ohjaajaa otta- maan isyys puheeksi turvallisesti ja konk- reettisesti. Kuvakorttien avulla voi pysäh- tyä esimerkiksi kysymykseen: Miltä minus- ta tuntuu juuri nyt isyyden kynnyksellä? Kysymyskorttien avulla voi syventyä sii- hen, mitä itse toivoo tai pelkää isänä ole- miselta ja millaisia voimavaroja itsessään tunnistaa. Ryhmätilanteessa kortit voivat myös luoda vertaistuen tunnetta ja avata osallistujien välistä vuorovaikutusta.

Menetelmä moneen – neuvolasta opiskeluterveydenhuoltoon ja työelämään

Vaikka neuvola on usein luontevin paikka isien kohtaamiseen, Isyyden äärellä -kortit soveltuvat hyvin myös muihin palveluihin ja toimintaympäristöihin.

Kouluterveydenhuollossa kortteja voi- daan hyödyntää esimerkiksi isille suunnau- tuissa vanhempainilloissa, joissa käsitel- lään lapsen kasvua, perheen arkea ja van- hemmuuden rooleja. Opiskeluterveyden- huollossa menetelmä tukee nuorten mies- ten varhaista pohdintaa vanhemmuudesta, ihmissuhteista ja tulevaisuudesta. Työter- veyshuollossa harjoitukset voivat avata kes- kustelua työn ja perhe-elämän yhteensovit- tamisesta, erityisesti terveystarkastusten tai elämänmuutosten yhteydessä.

Isäryhmät tarjoavat ainutlaatuisen tilan, jossa isät voivat jakaa kokemuksiaan, poh- tia rooliaan ja saada vertaistukea. Isyyden äärellä -kortit ovat ryhmässä toimiva ja hel- posti lähestyttävä työkalu, joka madaltaa osallistumisen kynnystä, tuo keskusteluun rakennetta ja auttaa siirtymään pintatasol- ta syvällisempään pohdintaan.

Kortteja hyödynnetään laajasti myös järjestöissä, seurakunnissa ja perhepal-

veluissa yksilö- ja ryhmätyössä, erityises- ti miestyössä ja isille suunnatussa toimin- nassa, joissa tavoitteena on vahvistaa osal- lisuutta, itsetuntemusta ja hyvinvointia.

Jokaisen ammattilaisen käyttöön

Isyyden äärellä -korttien käyttö ei edelly- tä erityiskoulutusta. Harjoitukset on suun- niteltu helposti sovellettaviksi erilaisissa ti- lanteissa ja eri ammattiryhmien käyttöön. Riittää, että ammattilaisella on halu pysäh- tyä isän äärelle ja tarjota hänelle tilaa pu- hua.

Neuvolatyössä Isyyden äärellä -kortit soveltuvat moniin erilaisiin tilanteisiin.

Menetelmäoppaan harjoitusten ydin on toiminnallisuudessa, joka avaa uusia väyliä vuorovaikutukseen erityisesti silloin, kun sanojen löytäminen ei ole isälle luontevaa – varsinkaan tunteista, isyydestä tai omas- ta lapsuudesta puhuttaessa. Isyyden äärel- lä -kortit tarjoavat vaihtoehtoisia tapoja il- maista itseään kuvien, kysymysten ja sym- bolien kautta. Ne voivat madaltaa keskuste- lun kynnystä ja antaa isälle välineitä tarkas- tella omaa vanhemmuuttaan omista lähtö- kohdistaan käsin.

Kortit rikastuttavat sosiaali- ja tervey- denhuollon ammattilaisten työkalupakkia ja tukevat asiakastyötä, jossa jokaisen per- heenjäsenen ääni on tärkeä. Isän ääni ei ole vain lisä – se on olennainen osa koko per- heen hyvinvointia. ■

Lataa opas ja materiaalit käyttöön

Isyyden äärellä – menetelmäopas isyyden pohdintaan kuvin ja kysy- myksin

Julkaisija: Lapin ammattikorkea- koulu 2025

